

VAN MASCOTTE NAAR HULPHOND

HOE EEN HOND KAN HELPEN BIJ PTSS

Judy, de enige hond die tijdens de Tweede Wereldoorlog officieel een krijgsgevangene was in een jappenkamp, is misschien wel het mooiste voorbeeld van hoe een hond steun kan bieden in moeilijke tijden. Samen met de gevangenen werd Judy blootgesteld aan beestachtige wreedheden waar velen aan ten onder gingen. Maar de band die de soldaten met Judy kregen, gaf hun de moed om dit alles te doorstaan. Ze probeerden allemaal om Judy ongehavend door de ontberingen te loodsen en vergaten daarbij hun eigen leed. Dat was hun redding.¹⁾

TEKST: JOSIEN JACOBS EN MARIEKE VELDMAN, FACULTEIT DIERGENEESKUNDE | FOTO'S: BAS NIEMANS

Veel militairen beleven ingrijpende gebeurtenissen tijdens een uitzending naar een oorlogsgebied of tijdens een vredesmissie. Soms zijn deze ervaringen dusdanig traumatisch, dat de veteranen er ook na afloop van de missie onder lijden. De militairen herbeleven dan voortdurend de ervaring met de bijbehorende angsten en gevoelens van machteloosheid en maakt een normaal leven bijna onmogelijk. Deze aandoening heet posttraumatische stressstoornis (PTSS). Ook vormt PTSS een zware belasting voor hun familie en directe omgeving. Al eeuwen gaan honden als mascotte mee met militairen op uitzending. Ze bieden troost, afleiding en gezelschap. Maar dat honden ook bij thuiskomst iets kunnen betekenen voor (oud-) militairen is nog niet zo lang bekend. Sinds 2012 leidt Hulphond Nederland hulphonden op. Ze plaatsen de honden bij veteranen met PTSS,

om zo (oud-)militairen in hun behandeling te ondersteunen.

We stelden drie vragen aan dr. Joris Wijnker, majoor-dierenarts bij Defensie en onderzoeker bij het Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS). Hij is trekker van het Veteranen-PTSS-Werkhonden-Research Project: V-PWR.

Waarom is het zo belangrijk dat er onderzoek naar gedaan wordt?

“We weten dat er ontspannende en stress-verlagende factoren werkzaam zijn in de mens-dierrelatie. We zien dat hulphonden bij veteranen met PTSS een positieve invloed op hun leven hebben. Een bekende uitspraak is bijvoorbeeld dat veteranen met de steun van de hulphond een stuk van hun leven

terugkrijgen dat zij waren verloren.

Echter, deze positieve resultaten zijn vooral gebaseerd op subjectieve ervaringen niet op wetenschappelijk onderzoek. Dat maakt het moeilijk om een behandelmethode te ontwikkelen die voor zo veel mogelijk veteranen, en later ook voor andere patiënten, van toepassing is én goed aansluit bij de individuele

behoefes. Om de optimale match tussen veteraan en hond te vinden en het grootste effect te bereiken, zijn er objectieve metingen en daarmee betrouwbare

Joris Wijnker

STEUN HET ONDERZOEK

Wil jij er ook voor zorgen dat veteranen met PTSS nog beter geholpen gaan worden door de gerichte inzet van hulphonden? Maak dan het verschil en ondersteun het onderzoek. Ga naar www.vriendendiergeneeskunde.nl/hulphonden voor meer informatie.

onderbouwingen nodig. Dat willen we met dit onderzoek bereiken.”

Hoe gaan jullie dit aanpakken?

“Er is wel eerder onderzoek gedaan naar de omgang tussen hulphond en veteraan, maar dat was vooral gericht op de veteraan en niet op de hulphond. Ondanks positieve reacties zijn er toch ook nog veel vragen over de effecten van een hulphond op een veteraan met PTSS. Het is bijvoorbeeld nog niet bekend of de positieve beleving van veteranen ook in hun lichaam meetbaar is. Hoe verwerkt het menselijk lichaam angst en stress? De onderzoekers willen weten of de hond niet alleen een effect heeft op de beleving in het hoofd van de veteraan, maar ook op lichamelijke effecten van gebeurtenissen die een gevolg zijn van PTSS.

Daarnaast kan momenteel nog niet worden vastgesteld of de speciale training van de hulphond voor verandering zorgt, of dat juist de positieve invloed van de interactie mens-dier een grote rol speelt in zijn positieve werking. Zoals beschreven in het verhaal van Judy, kan de aanwezigheid van een hond een grote invloed hebben op de moraal van militairen. Om het bovenstaande te onderzoeken, willen wij graag weten of bepaalde metingen aan reacties van het menselijk lichaam gebruikt

kunnen worden om het effect van PTSS-hulphonden te onderzoeken. Hierbij kun je denken aan hartslag, bloeddruk, het bewegingspatroon en andere stressindicatoren zoals het hormoon cortisol. Vergelijkbare metingen willen we ook bij de hond gaan uitvoeren, omdat ook diens welzijn zeker belangrijk is. Met behulp van onder andere smartwatches maken we daarmee inzichtelijk hoe de veteraan en de hulphond zich fysiek en mentaal voelen. Uiteindelijk kunnen we dat met behulp van de resultaten in kaart brengen”

Waarom ben jij bij dit project betrokken?

“Als reservist en veteraan kom ik mensen tegen die te maken hebben met PTSS. Zowel door hun eigen ervaringen als ook bij familie, collega's en vrienden. In 2014 kwam ik via mijn netwerk bij Defensie in aanraking met Hulphond Nederland, daarmee vielen vele puzzelstukjes op hun plaats. Vanuit mijn eigen werkveld ondersteuning bieden aan diegenen die het nodig hebben op een manier die nog de nodige wetenschappelijke ontwikkeling kan gebruiken. De urgentie voor dit project is hoog: de vraag naar goed opgeleide hulphonden overstijgt het aanbod ruimschoots. Over de afgelopen vijf jaar heeft Hulphond Nederland ongeveer zestig honden kunnen plaatsen, terwijl er op dit moment een wachtlijst is van meer dan hon-

derd veteranen met PTSS. Naast militairen is er ook bij de andere geüniformeerde beroepen zoals politie, brandweer en ambulancedienst een toenemende aandacht voor dit probleem. Ook hier zijn veel mensen die kampen met de gevolgen van PTSS.

De inzet van een hulphond is weliswaar niet de enige of volledige oplossing, maar kan wel een goede aanvulling in de behandeling zijn. Binnen Defensie is er toenemende aandacht voor dit onderwerp en mede daardoor draagt het Karel Doorman Fonds (steunfonds Marinpersoneel) al financieel bij aan het V-PWR Project. Zeer recent zijn ook de Triodos Foundation en diervoedingsfabrikant Royal Canin dit project actief gaan ondersteunen. Daarmee vinden de faculteit Diergeneeskunde, Defensie, Hulphond Nederland en Royal Canin elkaar niet alleen in onderlinge projecten, maar ook in dit gezamenlijke onderzoek.”

Wat zijn de vervolgstappen?

“In de toekomst breiden we ons onderzoek uit naar de mogelijke rol van de hond in de preventie van PTSS, dus eigenlijk als mascottehond 2.0. Daarbij willen we door gedragsobservaties en de ontwikkelde meetmethodes een beeld vormen van het effect van de inzet van de hond als hulphond op het dierenwelzijn. Dit verdient natuurlijk vanuit een veterinaire perspectief extra de aandacht.” ←